ecce enim evangelízo vobis gáudium magnum, quod erit omni pópulo:

11. quia natus eſt vobis hódiè Salvâtor, qui eſt Chriſtus Dóminus in civitâte David.

12. Et hoc vobis ſignum: Inveniêtis infántem pannis involûtum, & póſitum in præſépio.

13. Et ſúbitò facta eſt cum ángelo multitûdo milítiæ cæléſtis laudántium Deum, & dicéntium:

14. Glória in altíſſimis Deo, & in terra pax homínibus bonæ voluntâtis. ^

15. Et factum eſt, ut diſceſſérunt ab

‡ IN NATIVIT. DOM. AD 2. MISS.

eis Angeli in cælum: ‡ paſtóres loquebántur ad ínvicèm: Tranſeâmus uſque Béthlehem, & videâmus hoc verbum, quod factum eſt, quod Dóminus oſténdit nobis.

16. Et venérunt feſtinántes: & invenérunt Marîam, & Ioſeph, & infántem póſitum in præſépio.

17. Vidéntes autem cognovérunt de verbo, quod dictum erat illis de púero hoc.

18. Et omnes, qui audiérunt, miráti ſunt: & de his, quæ dicta erant à paſtóribus ad ipſos.

19. Marîa autem conſervâbat ómnia verba hæc, cónferens in corde ſuo.

20. Et revérſi ſunt paſtóres glorificántes, & laudántes Deum in ómnibus, quæ audíerant, & víderant ſicut dictum eſt ad illos. ^

* Gen. 17. 12. Lev. 12. 3. ‡ IN CIRCUMCIS. DOM. * Matth. 1. 21. Sup. 1. 31.

21. * Et ‡ poſtquam conſummáti ſunt dies octo ut circumciderêtur puer: vocâtum eſt nomen eius * Ieſus, quod vocâtum eſt ab ángelo priùs quàm in útero conciperêtur. ^

‡ IN PURIFIC. B. VIRG. * Lev. 12. 6. * Exod. 13. 2. Num. 8. 16. * Lev. 12. 8.

22. Et ‡ poſtquam impléti ſunt dies purgatiônis eius * ſecúndùm legem Móyſi, tulérunt illum in Ierúſalem, ut ſíſterent eum Dómino,

23. ſicut ſcriptum eſt in lege Dómini: * Quia omne maſculînum adapériens vulvam, ſanctum Dómino vocábitur.

24. Et ut darent hóſtiam ſecúndùm quod dictum eſt * in lege Dómini par túrturum, aut duos pullos columbârum.

25. Et ecce homo erat in Ierúſalem, cui nomen Símeon, & homo iſte iuſtus, & timorâtus, expéctans conſolatiônem Iſraël, & Spíritus ſanctus erat in eo.

26. Et reſpónſum accéperat à Spíritu ſancto, non viſûrum ſe mortem, niſi priùs vidêret Chriſtum Dómini.

27. Et venit in ſpíritu in templum. Et cùm indúcerent púerum Ieſum paréntes eius, ut fácerent ſecúndùm conſuetúdinem legis pro eo:

28. & ipſe accêpit eum in ulnas ſuas, & benedíxit Deum, & dixit:

29. Nunc dimíttis ſervum tuum Dómine, ſecúndùm verbum tuum in pace:

30. Quia vidérunt óculi mei ſalutâre tuum,

31. Quod paráſti antè fáciem ómnium populôrum.

32. Lumen ad revelatiônem géntium, & glóriam plebis tuæ Iſraël. ^

‡ DOM. INFRA OCTAV. NATIV. * Iſaiæ 8. 14. Rom. 9. 33. 1. Pet. 2. 7.

33. Et ‡ erat pater eius & mater mirántes ſuper his, quæ dicebántur de illo.

34. Et benedíxit illis Símeon, & dixit ad Marîam matrem eius: * Ecce póſitus eſt hic in ruînam, & in reſurrectiônem multôrum in Iſraël: & in ſignum, cui contradicêtur:

35. & tuam ipsîus ánimam pertransîbit gládius ut reveléntur ex multis córdibus cogitatiónes.

36. Et erat Anna prophetíſſa, fília Phánuel, de tribu Aſer: hæc procéſſerat in diêbus multis, & víxerat cum viro ſuo annis ſeptem à virginitâte ſua.

37. Et hæc vídua uſque ad annos octogínta quátuor: quæ non diſcedêbat de templo, ieiúniis, & obſecratiónibus ſérviens nocte, ac die.

38. Et hæc, ipsâ horâ ſupervéniens, confitebâtur Dómino: & loquebâtur de illo ómnibus, qui expectábant redemptiônem Iſraël.

39. Et ut perfecérunt ómnia ſecúndùm legem Dómini, revérſi ſunt in Galilæam in civitâtem ſuam Názareth.

40. Puer autem creſcêbat, & confortabâtur plenus ſapiéntiâ: & grátia Dei erat in illo. ^

* Exod. 23. 15. & 34. 18. Deut. 16. 1. ‡ DOM. INF. OCT. EPIPH. * Ann. æræ vulg. 8. M. 4011.

41. Et ibant paréntes eius per omnes annos in Ierúſalem, * in die ſolémni Paſchæ.

42. Et ‡ cùm factus eſſet annôrum duódecim *, aſcendéntibus illis Ieroſólymam ſecúndùm conſuetúdinem diéi feſti,

43. conſummatíſque diêbus, cùm redírent, remánſit puer Ieſus in Ierúſalem, & non cognovérunt paréntes eius.

44. Exiſtimántes autem illum eſſe in comitátu, venérunt iter diéi, & requirébant eum inter cognátos, & notos.

45. Et non inveniéntes, regréſsi ſunt in Ierúſalem, requiréntes eum.

46. Et factum eſt, poſt tríduum invenérunt illum in templo ſedéntem in médio doctôrum, audiéntem illos, & interrogántem eos.

47. Stupébant autem omnes, qui eum audiébant, ſuper prudéntia, & reſpónſis eius.

48. Et vidéntes admiráti ſunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecíſti nobis ſic? ecce pater tuus, & ego doléntes quærebâmus te.

49. Et ait ad illos: Quid eſt quòd me quærebâtis? neſciebâtis quia in his, quæ patris mei ſunt, opórtet me eſſe?

50. Et ipſi non intellexérunt verbum, quod locûtus eſt ad eos.

51. Et deſcéndit cum eis, & venit Názareth: & erat ſúbditus illis. Et mater eius conſervâbat ómnia verba hæc in corde ſuo.

52. Et Ieſus proficiêbat ſapiéntiâ, & ætâte, & grátiâ apud Deum, & hómines. ^

CAPUT III.

Ioánnes Baptíſta prædicat in deſérto; teſtimónium eius de Chriſto. Baptíſmus & genealógia Chriſti.

‡ DOM. 4. ADVENT. & étiàm IN SABB. QUAT. TEMPOR. ADVENTUS. * Anno M. 4032. æræ vulg. 28. * Act. 4. 6.

1. ‡ ANno autem quintodécimo * impérij Tibérij Cæſaris, procuránte Póntio Piláto Iudæam, tetrárchâ autem Galilææ Herôde, Philíppo autem fratre eius tetrárcha Iturææ, & Trachonítidis regiônis, & Lyſániâ Abilínæ tetrárchâ,

2. * ſub princípibus ſacerdôtum Annâ, & Cáïphâ: factum eſt verbum Dómini ſuper Ioánnem, Zacharíæ fílium, in deſérto.

* Matth. 3. 1. Marc. 1. 4. * Cœptum verò fuiſſe Ioánnis miniſtérium die illi convenientíſſimo, 7. menſis die 10. circa Oct. noſtri 19. qui *Pœnitentiâlis & Expiatórius* fuit, probábile vidêtur. * Iſai. 40. 3. Ioan. 1. 23. * Matth. 3. 7. & 23. 33.

3. * Et venit in omnem regiônem Iordânis, prædicans baptíſmum pœniténtiæ in remiſsiônem peccatôrum *,

4. ſicut ſcriptum eſt in Libro ſermônum Iſaïæ prophétæ: * Vox clamántis in deſérto: Parâte viam Dómini: rectas fácite ſémitas eius:

5. omnis vallis implébitur: & omnis mons, & collis humiliábitur: & erunt prava in diręcta: & áſpera in vias planas:

6. & vidêbit omnis caro ſalutâre Dei. ^

7. Dicêbat ergo ad turbas quæ exíbant ut baptizaréntur ab ipſo: * Genímina viperârum quis oſténdit vobis fúgere à ventúra ira?

8. Fácite ergo fructus dignos pœniténtiæ, & ne cœperítis dícere: Patrem habêmus Abraham. Dico enim vobis quia potens eſt Deus de lapídibus iſtis ſuſcitâre fílios Abrahæ.

9. Iam enim ſecúris ad radîcem árborum póſita eſt. Omnis ergo arbor non fáciens fructum bonum, excidêtur, & in ignem mittêtur.

10. Et interrogábant eum turbæ, dicéntes: Quid ergo faciêmus?

* Iac. 2. 15. 1. Ioann. 3. 17.

11. Reſpóndens autem dicêbat illis: * Qui habet duas túnicas, det non habénti: & qui habet eſcas, ſimílitèr fáciat.

12. Venérunt autem & publicáni ut baptizaréntur, & dixérunt ad illum: Magíſter, quid faciêmus?

13. At ille dixit ad eos: Nihil ámpliùs, quàm quod conſtitûtum eſt vobis, faciâtis.

14. Interrogábant autem eum & mílites, dicéntes: Quid faciêmus & nos? Et ait illis: Néminem concutiâtis, neque calúmniam faciâtis: & conténti eſtôte ſtipéndiis veſtris.

15. Exiſtimánte autem pópulo, & cogitántibus ómnibus in córdibus ſuis de Ioánne, ne fortè ipſe eſſet Chriſtus:

* Matth. 3. 11. Marc. 1. 8. Ioan. 1. 26. * Matth. 3. 11. Actor. 1. 5. & 11. 16. & 19. 4. * Matth. 3. 12.

16. reſpóndit Ioánnes, dicens ómnibus: * Ego quidem aquâ baptízo vos: véniet autem fórtior me, cuius non ſum dignus ſólvere corrígiam calceamentôrum eius: * ipſe vos baptizâbit in Spíritu ſancto, & igni:

17. * cuius ventilábrum in manu eius, & purgâbit áream ſuam, & congregâbit tríticum in hórreum ſuum, páleas autem combûret igni inextinguíbili.

18. Multa quidem, & ália exhórtans evangelizâbat pópulo.

* Matth. 14. 4. Marc. 6. 17.

19. * Heródes autem tetrárcha cùm corriperêtur ab illo de Herodíade uxôre fratris ſui, & de ómnibus malis, quæ fecit Heródes,

20. adiêcit & hoc ſuper ómnia, & inclûſit Ioánnem in cárcere.

* Matth. 3. 16. Marc. 1. 10. Ioan. 1. 32. * Matth. 3. 17. & 17. 5. Infr. 9. 35. 2. Petr. 1. 17. * i. Incípiens prodîre palam, & Meſsîam ágere.

21. * Factum eſt autem cùm baptizarêtur omnis pópulus, & Ieſu baptizáto, & oránte, apértum eſt cælum:

22. & deſcéndit Spíritus ſanctus corporáli ſpécie ſicut colúmba in ipſum: & vox de cælo facta eſt: * Tu es fílius meus diléctus, in te complácui mihi.

23. Et ipſe Ieſus erat incípiens * quaſi † annôrum trigínta, ut putabâtur, fílius Ioſeph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat,

24. qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioſeph,

25. qui fuit Mathathíæ, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge,

† ὡσεὶ, i. círciter quod ad annum ætâtis eius 34. inchoâtum exténdimus: Atque ádeò ann. æræ vulg. 30. inchoâto, Per. Iul. 4743. Cùm Ioánnes per annum & áliquot iam menſes prædicâſſet.

26. qui fuit Mahath, qui fuit Mathathíæ, qui fuit Sémeï, qui fuit Ioſeph, qui fuit Iuda,

27. qui fuit Ioanná, qui fuit Reſá, qui fuit Zoróbabel, qui fuit Saláthiel, qui fuit Neri,

28. qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Coſan, qui fuit Elmádan, qui fuit Her,

29. qui fuit Ieſu, qui fuit Eliézer, qui fuit Iorim, qui fuit Mathat, qui fuit Levi,

30. qui fuit Símeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioſeph, qui fuit Iona, qui fuit Elíakim,

31. qui fuit Meleá, qui fuit Menna, qui fuit Mathátha, qui fuit Nathan, qui fuit David,

32. qui fuit Ieſſe, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naáſſon,

33. qui fuit Amínadab, qui fuit Aram, qui fuit Eſron, qui fuit Phares, qui fuit Iudæ,

34. qui fuit Iacob, qui fuit Iſaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor,

35. qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale,

36. qui fuit Caïnan, qui fuit Arpháxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lámech,

37. qui fuit Mathuſále, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaléel, qui fuit Caïnan,

38. qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

CAPUT IV.

Chriſti ieiúnium in deſérto: tentâtur à Diábolo. Venit Názareth, legit in Synagóga locum Iſaïæ cap.61. 1. indignáti Nazaréni, præcípitem eum dare volunt. Venit Caphárnaum, ibi docet, ejicit dæmones, ægros ſanat; tum ſecédit in deſértum.

Matth. 4. 1. Marc. 1. 12. 1. IEſus autem plenus Spíritu ſancto regréſſus eſt à Iordâne: & agebâtur à Spíritu in deſértum

2. diêbus quadragínta, & tentabâtur à diábolo. Et nihil manducâvit in diêbus illis: & conſummátis illis eſúriit.

3. Dixit autem illi diábolus: Si fílius Dei es, dic lápidi huic ut panis fiat.

** Deut.8. 3. Matth. 4. 4.* 4. Et reſpóndit ad illum Ieſus: Scriptum eſt: * Quia non in ſolo pane vivit homo: ſed in omni verbo Dei.

5. Et duxit illum diábolus in montem excélſum, & oſténdit illi ómnia regna orbis terræ in moménto témporis,

6. & ait illi: Tibi dabo poteſtâtem hanc univérſam, & glóriam illôrum: quia mihi trádita ſunt: & cui volo do illa.

7. Tu ergo ſi adoráveris coram me, erunt tua ómnia.

8. Et reſpóndens Ieſus, dixit illi: * Scriptum eſt: Dóminum Deum tuum adorâbis, & illi ſoli ſérvies. ** Deut. 6. 13. & 10. 20.*

9. Et duxit illum in Ierúſalem, & ſtátuit eum ſuper pinnam templi, & dixit illi: Si fílius Dei es, mitte te hinc deórsùm.

10. * Scriptum eſt enim quòd Angelis ſuis mandâvit de te, ut conſérvent te: ** Pſal.90. 11.*

11. & quia in mánibus tollent te, ne fortè offéndas ad lápidem pedem tuum.

12. Et reſpóndens Ieſus, ait illi: Dictum eſt: * Non tentâbis Dóminum Deum tuum. ** Deut.6. 16.*

13. Et conſummátâ omni tentatiône, diábolus recéſsit ab illo, uſque ad tempus.

14. * Et regréſſus eſt Ieſus in virtûte Spíritûs in Galilæam, & fama éxiit per univérſam regiônem de illo. **Matth.4. 12. Marc. 1. 14.*

15. Et ipſe docêbat in ſynagógis eôrum, & magnificabâtur ab ómnibus.

16. * Et venit Názareth, ubi erat nutrîtus, & intrâvit ſecúndùm conſuetúdinem ſuam die ſábbati in ſynagôgam, & ſurréxit légere. ** Matth. 13. 54. Marc.6. 1. Ioann. 4. 45.*

17. Et tráditus eſt illi Liber Iſaïæ prophétæ. Et ut revólvit librum, invênit locum ubi ſcriptum erat:

18. * Spíritus Dómini ſuper me: propter quod unxit me, evangelizâre paupéribus miſit me, ſanâre contrítos corde, ** Iſai.61. 1.*

19. prædicâre captívis remiſsiônem, & cæcis viſum, dimíttere confráctos in remiſsiônem, prædicâre annum Dómini accéptum, & diem retributiônis.

20. Et cùm plicuíſſet librum, réddidit miníſtro, & ſedit. Et ómnium in ſynagóga óculi erant intendéntes in eum.

21. Cœpit autem dícere ad illos: Quia hódiè implêta eſt hæc ſcriptûra in áuribus veſtris.

22. Et omnes teſtimónium illi dabant: & mirabántur in verbis grátiæ, quæ procedébant de ore ipsîus, & dicébant: Nónnè hic eſt fílius Ioſeph?

23. Et ait illis: ‡ Utique dicêtis mihi hanc ſimilitúdinem: Médice cura teípſum: quánta audívimus facta in Caphárnaum, fac & hìc in pátria tua. *‡ FER. 2. POST DOM. 3. QUADR.*

24. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo prophêta accéptus eſt in pátria ſua.

** 3. Reg. 17. 9.* 25. In veritâte dico vobis, * multæ víduæ erant in diêbus Elíæ in Iſraël, quando cláuſum eſt cælum annis tribus, & ménſibus ſex: cùm facta eſſet fames magna in omni terra:

** 3. Reg. 17. 9.* 26. * & ad nullam illârum miſſus eſt Elías, niſi in Sarépta Sidóniæ, ad mulíerem víduam.

** 4.Reg.5. 14.* 27. * Et multi lepróſi erant in Iſraël ſub Eliſæo prophéta: & nemo eôrum mundâtus eſt niſi Náaman Syrus.

28. Et repléti ſunt omnes in ſynagóga irâ, hæc audiéntes.

29. Et ſurrexérunt, & eiecérunt illum extra civitâtem: & duxérunt illum uſque ad ſupercílium montis, ſuper quem cívitas illôrum erat ædificâta ut præcipitárent eum.

30. Ipſe autem tránſiens per médium illôrum, ibat. ᴬ

**Matth.4. 13. Marc. 1. 21.* 31. * Et deſcéndit in Caphárnaum civitâtem Galilææ, ibîque docêbat illos ſábbatis.

**Matth.7. 28.* 32. * Et ſtupébant in doctrína eius, quia in poteſtâte erat ſermo ipsîus.

** Marc.1. 23.* 33. * Et in ſynagóga erat homo habens dæmónium immúndum, & exclamâvit voce magnâ,

34. dicens: Sine, quid nobis, & tibi Ieſu Nazarêne? veníſti pérdere nos? ſcio te quis ſis, Sanctus Dei.

35. Et increpâvit illum Ieſus, dicens: Obmutéſce, & exi ab eo. Et cùm proiecíſſet illum dæmónium in médium, éxiit ab illo, nihílque illum nócuit.

36. Et factus eſt pavor in ómnibus, & colloquebántur ad ínvicèm, dicéntes: Quod eſt hoc verbum, quia in poteſtâte & virtûte ímperat immúndis ſpirítibus, & éxeunt?

37. Et divulgabâtur fama de illo in omnem locum regiônis.

‡ FER. 5. POST DOM. 3. QUADR. Item SABBAT. QUAT. TEMP. PENTEC. 38. ‡ Surgens autem Ieſus de ſynagóga, introîvit in domum Simônis. * Socrus autem Simônis tenebâtur magnis fébribus: & rogavérunt illum pro ea.

39. Et ſtans ſuper illam imperâvit febri: & dimîſit illam. Et continuò ſurgens, miniſtrâbat illis.

**Matth.8. 14. Marc. 1. 30.* 40. Cùm autem ſol occidíſſet: omnes, qui habébant infirmos váriis languóribus, ducébant illos ad eum. At ille ſíngulis manus impónens, curâbat eos.

** Marc.1. 34.* 41. * Exíbant autem dæmónia à multis clamántia, & dicéntia: Quia tu es fílius Dei: & íncrepans non ſinêbat ea loqui: quia ſciébant ipſum eſſe Chriſtum.

42. Factâ autem die egréſſus ibat in deſértum locum, & turbæ requirébant eum, & venérunt uſque ad ipſum: & detinébant illum ne diſcéderet ab eis.

43. Quibus ille ait: Quia & áliis civitátibus opórtet me evangelizâre regnum Dei: quia ídeò miſſus ſum.

44. Et erat prædicans in ſynagógis Galilææ. ᴬ

CAPUT V.

Chriſtus è navícula docet turbas; píſcium multitûdo capta. Petrus ſtupens Chriſtum adôrat, & eum ſéquitur. Leprôſus primùm, tum paralyticus, per tectum demíſſus, ſanántur. Matthæi vocátio; murmur Phariſæôrum.

1. FActum eſt autem, ‡ cùm turbæ irrúerent in eum, ut audírent verbum Dei, & ipſe ſtabat ſecus ſtagnum Genéſareth. *‡ DOM.4. POST PENTEC.*

2. * Et vidit duas naves ſtantes ſecus ſtagnum: piſcatóres autem deſcénderant, & lavábant rétia. **Matth.4. 18. Marc. 1. 16.*

3. Aſcéndens autem in unam navim, quæ erat Simônis, rogâvit eum à terra redúcere puſíllùm. Et ſedens docêbat de navícula turbas.

4. Ut ceſsâvit autem loqui, dixit ad Simônem: Duc in altum, & laxâte rétia veſtra in captûram.

5. Et reſpóndens Simon, dixit illi: Præcéptor, per totam noctem laborántes, nihil cépimus: in verbo autem tuo laxâbo rete.

6. Et cùm hoc fecíſſent, concluſérunt píſcium multitúdinem copiôſam, rumpebâtur autem rete eôrum.

7. Et annuérunt ſóciis, qui erant in ália navi ut venírent, & adiuvárent eos. Et venérunt, & implevérunt ambas navículas, ita ut penè mergeréntur.

8. Quod cùm vidêret Simon Petrus, prócidit ad génua Ieſu, dicens: Exi à me, quia homo peccâtor ſum, Dómine.

9. Stupor enim circumdéderat eum, & omnes, qui cum illo erant, in captúra píſcium, quam céperant:

10. Simílitèr autem Iacôbum, & Ioánnem, fílios Zebedæi, qui erant ſócii Simônis. Et ait ad Simônem Ieſus: Noli timêre: ex hoc iam hómines eris cápiens.

11. Et ſubdúctis ad terram návibus, relíctis ómnibus ſecúti ſunt eum. ᴬ

12. * Et factum eſt, cùm eſſet in una civitâtum, & ecce vir plenus leprâ, & vi- **Matth.8. 2. Marc. 1. 40.*

BIBLIOTECA CENTRAL